

Nr 292.

Av herr **Andersson** i Stockholm **m. fl.**, om *provisorisk höjning av pensionstilläggen enligt lagen om allmän pensionsförsäkring*.

Det allmänna pensionsväsendet är, sådant det för närvarande tillämpas, ett exempel på hur en viktig social fråga icke skall vara ordnad.

Den förra chefen för pensionsstyrelsen yttrade vid sin avgång, att det icke vore någon överdrift att »sedan kristendomens införande pensionsförsäkringen vore den största gåva, som kommit svenska folket till del». Det ligger nog rätt mycket i det uttalandet, evad det avser jämförelse. Det är nämligen så även med pensionsförsäkringen, att den skapat ett gott levebröd för några få, medan de övriga för den skatt de erlägga få ringa eller intet av det de behöva för livets uppehälle, ty fraser kunna, som bekant, de fattiga människorna icke leva av.

Redan vid 1928 års riksdag beslöts att frågan om ändringar i lagen om allmän pensionsförsäkring skulle göras till föremål för en skyndsamt utredning och vid 1930 års riksdag uttalades det i anledning av en från den kommunistiska gruppen framförd motion, att utredningen skulle så snart som möjligt komma att slutföras.

Den kommitté, som har utredningen om hand, har visserligen lämnat en del av det som skall komma att utgöra dess »betänkande», men något som tyder på, att frågan snart skulle stå inför sin lösning har icke kommit till synes. Medan utredningskvaren på detta sätt mal, av allt att döma, mest i tomning, få de tusentals människor i landet, som äro i behov av den hjälp, som en förnuftigt ordnad pensionsförsäkring skulle kunna bereda dem, kämpa mot oerhörda ekonomiska svårigheter. Det måste i detta sammanhang beaktas, att det här gäller män och kvinnor, som så att säga »gjort sitt dagsverke», som arbetat under ett långt liv i små ekonomiska omständigheter och som nu vore värda en bättre lott än svält och umbäranden under de dagar de ha kvar, sedan de icke längre genom arbete kunna skaffa erforderliga medel till sitt uppehälle.

Som denna fråga nu ligger till, då riksdagen med hänvisning till pågående utredning avvisar kravet på att förslag skall inom viss bestämd tid framläggas, är det »pensionssakkunniga» som ha i sin hand att avgöra hur länge det skall dröja, innan en ändring kommer till stånd i den nu gällande pensionslagen.

Den nu gällande pensionslagen medför bland annat den verkan, att om, som det i några fall inträffar, ett företag, som under en längre tid haft arbetare i sin tjänst, när dessa på grund av ålder avgå från anställningen, läm-

nar dem ett litet understöd eller pension, gå de förlustiga det understöd som tilläggspensionen utgör. Detta även då det understöd de på grund av sin anställning erhåller ej är högre än 40 kronor per månad. Likaså om en gammal arbetare förmår skaffa sig inkomst uppgående till 425 kronor om året förlorar han rätten till tilläggspension och redan om understöd eller arbetsinkomst överstiger 50 kronor om året reduceras tilläggspensionens belopp, ehuru fullt sådant tillägg endast utgör 225 kronor för man och 210 kronor för kvinna. Det måste för en var stå klart, att ingen kan leva på ett belopp av 275 kronor per år. Men då 275 kronor per år ej är tillräckligt att leva på, vad kan det då ligga för förnuftig mening i att reducera beloppet så snart pensionstillägget och inkomsten överstiger 275 kronor. Uppdelningen av tilläggspensionen i olika belopp för man och kvinna synes även rätt meningslös. I de fall pensionerna gälla man och kvinna, som ha gemensamt hushåll, kan det finnas skäl överväga om beloppet, då det kommer upp till sådan storlek, att det räcker till vederbörandes försörjning, kan sättas lägre för kvinnan än då det gäller ensamboende man eller kvinna.

För att emellertid pensionstillägget skall tjäna som bidrag till vederbörande åldringars försörjning är det nödvändigt med en omedelbar höjning av detsamma. Om beloppet skulle bliva tillfredsställande, skulle det givetvis avvägas så, att det bleve tillräckligt för vederbörandes försörjning. Då en närmare utredning därav torde vara erforderlig för bestämmande av olika belopp för olika orter med hänsyn till skillnaden i levnadskostnader, skola vi här endast föreslå en mindre höjning. En höjning av pensionstillägget med 300 kronor är obestriddligen nödvändig, oavsett på vilken ort vederbörande är bosatt. En sådan höjning bör sålunda beslutas i avvaktan på slutförande av den nu pågående utredningen.

För att pensionen från allmänna folkpensioneringen ej skall motverka det ekonomiska stöd som i vissa fall tillkommer arbetare på grund av innehavd anställning, bör vidare den maximiinkomst höjas, som utgör villkor för erhållande av pensionstillägg. Denna maximiinkomst bör sättas till 1,200 kronor. Reducering av pensionstillägget sker endast i den mån den sammanlagda inkomsten, pensionstillägget inräknat, överstiger den angivna maximiinkomsten 1,200 kronor.

En sänkning av den åldersgräns, som utgör villkoret för erhållande av pension i samband med en höjning av pensionsbeloppen, så att dessa bleve tillräckliga för täckande av åldringarnas levnadskostnader, skulle vara ägnad att minska den i landet rådande arbetslösheten. Detta vore så mycket mer motiverat, då man därigenom skulle kunna bereda de yngre tillfälle till arbete och åldringarna försörjning utan att det sista av deras krafter utnyttjades på en arbetsmarknad, där tusenden unga friska krafter vänta på att få gripa in.

De nuvarande administrationsapparaterna på socialförsäkringens område äro sådana, att de draga en betydande del av de medel, som skulle användas för understöd. Till socialförsäkringen räkna vi då pensionsförsäkringen och försäkringen för olycksfall i arbete. I dessa båda institutioner finnes

för närvarande anställda omkring 575 personer. Ett förenklande av denna apparat skulle utan tvivel låta sig göra. För pensionsväsendet ställer sig kostnaderna per utfärdat pensionsbrev på ungefär följande sätt.

Om 1,000,000 pensionsbrev (inklusive avgiftspensionsbrev) beräknas hava utfärdats under åren 1914—1930 (= 17 år) blir antalet pensionsbrev per år cirka 59,000 och per dag cirka 200 st. Med en avlöningsstat på cirka 1,100,000 kronor per år kostar varje pensionsbrevs utfärdande 18:60 kronor.

Om man då betänker, att en del av dessa brev omfatta en årlig pension på 6 kronor, så måste det framstå som nödvändigt att en ändring sker. Vid uppgörande av förslag till ändringar böra de synpunkter vi anförde i motion till 1930 års riksdag vinna beaktande.

Ett administrativt sammanförande av pensionsförsäkringen och olycksfallsförsäkringen bör övervägas. Vidare bör tagas under övervägande, huruvida icke med fördel en sådan ändring kunde genomföras, att det centralt endast fanns ett mindre organ för förvaltning och dit hörande angelägenheter och att det hos varje länsstyrelse inrättades ett organ, som för respektive område handlade de förekommande fallen för tilldelande av pension och olycksfallsersättning.

Med hänsyn till dessa frågors stora betydelse bör det ej längre överlämnas åt dem som fått hand om utredningen i frågan om pensionsförsäkringen att avgöra frågan om den tidpunkt, då ändringar i den i högsta grad otillfredsställande pensionslagen skall genomföras utan riksdagen bör kräva, att förslag förelägges 1932 års riksdag.

Med hänvisning till vad sålunda anförts, få vi härmed föreslå,]

att riksdagen må besluta, att det i § 6 i lagen om pensionsförsäkring angivna pensionstillägget provisoriskt höjes till 525 kronor för man och 510 kronor för kvinna och att avdrag därå göres endast i den mån vederbörandes årsinkomst, pensionsstillägget inräknat, överstiger 1,200 kronor samt att detta skall äga tillämpning tills vidare i avvaktan på regeringens förslag till ändringar i lagen om folkpensionering.

Stockholm den 22 januari 1931.

Edoff Andersson.

K. Kilbom.

Nils Flyg.

Viktor Herou.

Verner Karlsson.

Oscar Öhman.

J. P. Dahlén.